

1 ma
Sve-
o, to
vnu
at u
rok
će s
od-

iku
om
a u
ko-
in-
še
ah

Pridplata načinu god 8 for. na pol god 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakoverstna predmeta molimo na uredništvo nputiti.
Neprijatelji neprimamo.

God. I. U Kalači

u Sridu 25. Svibnja. 1870.

Broj 11.

POZIV NA PREDPLATU.

Poklem naše na ovom polju dilovanje, i razvitak narodnosti, o što većem broju predplatnikah zavisi izavlja se: da će se predplata neprikidno primati na cilu godinu, t. j. od 19. ožujka t. g. do 18. ožujka 1871. g. po 3 f. a. vr., na pol 1 f. 50 nov., na četvert 75 nov., a za knježevinu Serbsku 30, 15, 7 1/2 groša.

Uredništvo.

Kako želi ministarstvo varmegje gradove i občine urediti?

Na ovo važno pitanje dobili smo odgovor u 9-om Broju naši novina, di smo ustroj našim poštovanim čitateljem ukazali. Tako mislimo da je iz ovog svaki čovik moro uviditi: da je ovo ustrojenje na kalup centralisatie (tako imenujemo uprave način kada svu vlast u ministarske ruke ko u jedno klupče smotaju) umno osnovano. Usliđ čega nije moguće da ga neproslave Svi oni koji misle: da je svašta onda po ljudstvo najboljma uredjeno: kad je strogo svakom šta ima činiti, označeno. Slažemose svakom drugom u toj misli: da uprava onda istom može za gradjanina biti korisna, ako je red osiguran.

Ipak taki red, kojimam — hoće ne samo da pravac odmiri, već još i korak našeg hoda izmiri, taki red nam netribe, jel taj u sponse veže slobodu — i duh čovčiji u razvitku priči.

Znamo da onaj ministar koji mora prid zakono-

dašnjim tilom odgovarati, mora u stanju biti i zapovidati.

Dakle u činovnikom bili oni u županiah, ili gradovih, triba da nadju pokoravanje; al sbog toga nemožemo uviditi; zašto bi tribalo tako jednog za drugog privezat: da jedan samo po volji drugog se može micati.

Znamo da ravnopravnost već i to iztraživa: da nas jedan zakon po svuda upravlja, al nikako neznamo pogoditi: zašto bi zato potribno bilo ministarskoj i činovničkoj vlasti tako sve podvrći: da se ni jedna župania, ni jedan grad, ni u čem po svojoj volji, i medju granicama zakona nemože kretjat.

Kažu nam: da je po ovim ustroju sva samouprava u županije, gradove, i občine položena.

Radi bi bili to povirovat.

Al po našim smislu samouprava u tom sastoji: — da o oni stvari, koje u naš dilokrug spadaju sami možemo bez tudjeg upliva uredjivat.

A to po ovim ustroju ni u županiah ni u gradovi, ni u občinah ne nalazimo.

Jel činovnici istina daće se dilom po njima birati, al su po grado-načelniku, Velikim i pod županom tako ministaru privezani, da ovi svi na njegov mig klecati moraju.

Dopast će srića županiam gradovim, i občinam sve plaćati al snjima će po volji ministarstvo vladati.

Di je taj činovnik koji bi po ovim sustavu mogo kaku samostalnost pokazati? ta za vratom mu je uvik

veliki i podžupan — košto u gradovi načelnik a u obćinah solgabirov. — Činovnici po ovim sustavu moraju nepristano pazit na volju oni : koji su jim vrhu glave postavljeni, ona će im biti u svakom postupku jedino kretalo.

A to svaki čovik zna : da ondi, di je činovnik svezan, tamo obćinstvo nemože ostat slobodno.

Lipo se nabraja kake poslove može župania, grad, i obćina obavljat, alje svagdi odobrenje ministarsko ili višnje oblasti pridržano, dakle ako se ni kojim uzdo padalo, prid ministarom zaključke županie ili grada ocrniti, ti neće kod njeg odobrenje naći.

Po našim smislu samouprava jedne županie i grada tamo se započimlje : di je granica ministarskog okruga, a u ovaj spadaju oni poslovi koji se sve domovine ticaju.

Drugi tribalo bi da svi spadaju u okrug županie ili grada.

Tako isto jedne obćine tamo bi se počimala, di je varmegjska dovršena. — U koju samoupravu kod obćinah, onda bi istom varmegja, u županijsku i gradsku ministarska vlast svoj upliv izvila, kada je ma od koje strane, tužba prinešena, a donle tribalo bi : da svaki svoje kućne poslove obavlja kako najbolje znade. Kad ja uvik moram čekati : da moju odluku drugi odobri, onda neću to smirat, kako bi ta po moje okolnosti bolje izpala, već kakoće tako opravljena biti : da po nadzorničtvu bude sigurno odobrena, tog dakle volju, a ne mistne okolnosti triba će prid očima držati.

Ovo idje do nikle a najposli mudrii kažu : kad je tako, da se i u najmanjoj stvari, triba kao djetetu ministarstva pitat, onda mi zalud ovde naše vrime gubimo, koje mnogo koristnije možemo kod kuće upotribiti.

K tome primeti još, da je svrhu glave postavljena pritnja : ako poso nije po volji valjada ministara izpao, — da će te vi, kojiste u zaključak upliv imali, na naknadjenje štete biti obvezani.

Pak si našo ono sridstvo kojim će iz skupstine : varmegjske, gradske, i obćinske sve mudre ljude odplašiti.

Ostaće oni, koji bi malo znali govoriti — bili ili nebili tamo — taki neće glavu ministara ugrijati, po ovima župania, grad ili obćina neće propivati.

Sad najskole kad je toliki prostor za sudie otvoren, malo će se glava naći, koje bi se za tako činovništvo nadmećale, premda se tom ne samo svaki čas može čast oduzeti, već i to nezna diće se kaki izleć, koji će ga do vika nazlabati, da mu oštetu naknadi; di su takiljudi koji bi pripoznali : da nisu pravo imali, dosta je ako poštena čovika mogu uznemirivati.

Županie i gradovi posebnoće na svoj trošak kućni porez ispisivati, al taj će kraljevski porezničari sabirat, županiam i gradovim izdavati. Ne tajimo da ova samo-

upravnost tako nam se vidja kano nadpis one stare s mouprave — koja leži pod ovom ukopana.

Domaći Poslovi.

O čem se bave u Saboru (dieti).

13. Svibnja. Predsidnik, gosp. Somsic. Na dnevno je redu poruka velikaške kuće, glede one računare, koj žele ustanoviti, da priglada sve zemaljske račune. Nagovistilismo već našim čitateljem da zastupnička kuća ov računare predsidnika, koji će dostojanstvo jednog ministara imati, izključivo sama želi kandidirat, budući da će pravo u slučaju prituženja ovoga suditi, velikaškoj kući pripadat. Al poklem ova iz razloga što su dosad svaki zemaljska biranja po obedvie kuće vršena — od svoj želje nehoti odstupiti, zato posli jasna govora gosp. Deaka odljuči zastupstvo tu velikaša želju izpuniti da se ustanovljenje računare neodgodjava, i porukam kućevni odnošaji neogorčavaju.

16. Svibnja. Predsidnik Somšić. Odbor financijalni premda će jedan dio krajine po razvojničanju u upravni zemaljski savez dojt predlaže : da se ovim povodom, ona kvota koju u obću monarhie blagajnu plaćamo s $\frac{4}{10}\%$ a u onaj par kada sva krajina pod gradjansku upravu dojde sva kvota sa dva postotka poveća. Tom prigodom liva strana je izjavila svoju radost, što se početak razvojničanju učinio, kojim načinom magjarska će dostići cilokupnost svoje domovine, a Hrvtska sva prava koja su ustanovljena oživotvorit, ipak kvotu povećat nije hotila, tvrdeć : da je onom prigodom kada je prviput kvota ugovorena, i krajina već urazumnjena bila. Al kadje g. Lonyai financijalni ministar baš iz jednog zaključka kuće po livici priložena očevidno dokazao : da krajina u kvotu nije ustupljena, onda je zastupnička kuća po pridlogu financijalna odbora povećanje kvote s $\frac{4}{10}\%$ primila.

Srbski Sabor. Karlovce. 10. Svibnja. Posli ovirenja zapisnaka, ponajprije bi pročitana izjava. Gosp. Gjorgje Stratimirović vel. bečkerečka zastupnika, kojom polaže svoje povirenje, ovu izjavu, proti napada Dr. Miletića, u obranu uzima Dr. Subotić — tvrdeć : — da je g. Stratimiroviću pripadalo pravo navesti razloge sbog koji ostavlja stolicu zastupničku, al budući da g. Stratimirović u tom spisu zajedno u ime drugi — nikoje saborske zastupnike napada, premda je on takim biti pristao, zato pridlaže : da se prva strana njegove izjave na znanje primi, a druga istom prosto medju spise metne. — Posli toga su više molbenica na dotične saborske odbore odpravili, i Dr. Kasapinovića za upravitelja saborske pisarne odabrali — a u pitanju srmski biranja sa svimi proti 4 glasa bude odlučeno : da se sva ondašnja biranja bez iznimka unište.

Kućni poslovi.

Kaloča. 17. Svibnja. Iz crkve blagi Duvnah idjem di su mi pale na pamet one vičnje istinosti riči Spasitelja : da ne živimo o samim kruhu, zaisto ako si se ma kako lipa najio, nisi se za sitio, duša tvoja teži za onim što nije od ovog svita, što pokaziva da nije ovde ostanka — ni mira ni opočitka bez Boga. One krotke duše — koje kod nas nose ime Duvnah Gospoine, i u svojih školah u srca naših curah tihi i mili duh Isusa ulivaju, u crkvi koju ozbiljno u Boga pribivalište obratit

ume, — na čast i poštenje velike gosp. Mati Božje, svoje odvitnice — priko miseca Svibnja svečano večernje održaju. Što ova občinstvo pobožno pohadja, nije se čuditi, jel kad su Nediljom i svecom ovde Svećenici po riči božjoj uzbudili prama Prismetu tila Isusova onu pouzdanu viru, koju je slavna Mati u Kani Galilei pokazala, onda ovo krotke duše tvoj dirnut duh, uzmu na krila milog svojeg glasa, pak ga tija do kora Angjeovski — di svoj došastji stan tražiš uzdignu. — Mnogi led se već na ovom mistu odkravio.

Ove blage duše su našim Bunjevcom poznate, — ta naše divojke su nji obljubile i krasnu Subaticu, nježno gnjizdo svoji ljubljeni roditelja ostavile — pak onog častnog vinca — koji nevinna gruda Prečiste Divice reši noutenjenim cvitom postale.

Neka se u njima izpuni što o Subatčani govore : da se na drugom mistu okučiti neznadu, ko Izrael za Jerusolimum tako njeva srdca za Subaticom teže — Bog poslušao prošnju, i izpunio želju : da se u krasnu Subaticu kao posvećene sestre Duvne, povrate, i tamo otvore kuću — divičanskoj čistoći, kojaće u Curah i divojakah srdca ljubav Božju i izkrnjena tako ulivat — ko bila zora toplu rosu u otvoren kalež cvita, da ono štoje na polju divičanstva klonulo, na polju ženitbe uvenulo oživi, i stara bunjevačka prama Majke Božje čast uskrse.

Eto Bajci su već srićni — oni su 5. Svibnja svečano položili temeljni kamen sgradi onoj : koja će mlad roj ovi duvna primiti, da tamo ženski spol u Duhu Spasitelja odbranjiva. — Kažu da Bajci nisu bogati ipak su jednu bogata dušu imali; pokojna Gospoica Aurelia plemenite familie Latinovića kći, — svoje imovine veći dio na ovu svrhu je ostavila — drugoje ondašnji Visokorodni gosp. Latinović predstavnik i župnik znao iz blagodarne ruke Preuzvišena gosp. nadbiskupa Kalačkog, i prisvitla gosp. Mihojle Kubinski kanonika izmoliti.

Treće štoće njevo uzdržavanje potribovat, toće razborita varoš nadostavit. Tako se ovde sastala vodjah gradski razboritost i kršćjanska brižljivost, za obuku svojih cura s umitnošću pastirskom Prečastna župnika, i prigradiše darežljivost vrhovna pastira — da se nje-gova ljubav vrh njevi zavoda izliva.

Zašto svaki prizire Bunjevce i Šokce !

Sva čovičanska svojstva, tako su od Boga data; da štaje za obstanak pojedinog čovika nužno, može se primiti i na obstanak cilog naroda. — Ova istina nepobitno svidoci : da čovik u obće nije stvoren za samoću; za pustaru da se usami, za šumu da se podivijači i od svita udalji; već je stvoren za družbinu — da občine sačinjava, za državni život da narod sklaplja. — Kako čovika samo onda smatramo za taka — akoje svoja plemenita svojstva, koja je od svoritelja zadobijo, bez potaknutja grišna nagona, sačuvo. — Isto narod se istom takim smatra onda ako zna tako razviti svoja umna i tvarna svojstva — da još i protivnika svoga može uviriti : da u sebi sadržaje nike sile, koje mirnim upotribljavanjem osiguravaju njegov život.

Naši Bunjevci i Šokci nisu siroti u duševni silam. — Što i to pokaziva da su u svake vrsti stališu posobni misto zauzeti. — Višti su ratari (poljodilci), otrešeni zvaničnici, razboriti vojnici, pobožni popovi i umitni zanatlio. — Sve je ovo lipo i istinito. — Pa zašto opet Bunjevca i Šokca svaki prizire, da nekažemo za glupava drži ! Zašto Bunjevca i Šokca ako se po srići osim poljo-

dilstva u kakvi drugi stališ popo, smatraju ko zabunjenu ovčicu koja je odbigla svoga stada; smatraju ga ko vojničkog begunca — kojim se slobodno boriti za otačbinu u koju je pribigo — a ne slave dilit, jel mora biti zadovoljan što ga ostali vojnici trpe. —

Na sva ova pitanja jedan je odgovor, svima ovim žalostnim istinama jedan je uzrok. — Uzrok je što Bunjevci i Šokci nemaju svoje narodnosti, nemaju razvitak duševne sile u narodnom smislu. — Ovde sama od sebe nukuje nužda, da odkrijemo priprike, koje naš narodan razvitak pripričavaju. — Buduć da nam je mali prostor u kratkoće mo ji navesti.

Naši Bunjevci prvo nemaju bunjevački poglavara, jel kojibi taki po poriklu bili, ti su se davno odrekli svoga imena — sa kojim se mi dičimo — jel je nevinno. Odkreli se plemenite naše krvi — koja je vruća — pa zato i radja ljubav prama svakog. — Naši Bunjevci nemaju zanatlia — jel uzmimo samo jednog opančara — ako zna skrpiti par opanaka onda već Majstorica nekaže, veselismo se, već „mulatovalismo se“ u onom se stavlja dika, u čemu leži gadna rugota, kad čovik silom čini svoj jezik nakažnim, ko onaj prosiak, koji svojim nevinom ditetu ruku, nogu ukvari, izkrene, da koji biše zdrav, postane nakaznim.

Magjarski znati biti će uvijek ne samo naša dika, već kao Svetog Stipana krune gradjanom i naša domaća potreba — al jedno znati, kod razborita čovika neznaci toliko, ko drugo zaboraviti. Lipo je, može biti i koristno, više puta baš i potribno, više jezika znati, al svoj materinski negovoriti, ili možda falično govoriti, pak u tom niku diku tražiti toje najgadnia grdoba. Zvonimir.

Iz Pešte. U ponediljak o jutru sunce krasno stade svoje trake pružati, al smo se takim nasitili, jer bo je strašna vrućina nastala, a kad smo se kući vratili nismo se dobro ni odmorili, kad na jedanput plaha kiša jedno osam (časah) minuta trajuća okornu zemlju dobro pokvasi, a osobito usivu, koje se već žutiti (sugati) počelo; jako godila. I to triba smatrat Boga, kano neizmurnu ljubav otčinsku, prama čoviku neharnom, s kojom ljubavju pokazuje, da ga još voli, i dase od njeg odkrenuo nije.

Béla.

Zombor. Da poljodilci, zanatlie koji odkadasu ostavili pučku škulu, nisu ni zavirili u knjigu, novine koristno štiju, triba da nastoje novine izvrstno razumiti i u njimi predavana načela, nauke primiti i upotribavati. Kakoćemo ovaj cil dostignuti, kada bunjevci, šokci većom stranom samo one stvari znadu nazivati, koje njih obkoljavau, a ričnika nemogu upotrebativati, jerbo magjarski i nimački neume. Ipak to nije takva preprika dase otisnuti, takva neznanost, dase rasti-rati nemože, samo jaku volju triba imati. Ta a, b, c, otčenaš niste sami od sebe naučili, već od drugoga, tako i sada, kada dospijete možete učiti od drugoga šta neznate. U ovom će vas pomagati svećenici, učitelji kojisu pozvani ono upotribavati što služi na izobraženje puka. Zatoće oni gotovi biti vama tumačiti nepoznane riči, koje nalazite u novinami, i za kratko vreme izvrstnije očete štiti novine.

Kod nas ovu službu prama predplatnicima gotovje činiti odličan učitelj g. Tomo Knežević koji se nikidan žalostno tužio : da u nediljnoj škuli ni kletog učenika nema.

Gradjani! takvasu vrmena nastala, da i višt, okre-
tan teško živi; zato napredujte u svačemu, što služi na
vaše izobraženje, blagostanje.

M. Matarich.

Bač. 12. Svibnja. Godine 1867. izdala župania
Bačka naputak (instruktii) po kojim se imadu providiti
i u red staviti sirotinje Obćinama opet povratite, ali žali
Bože! to se tek sada došlo do posla, ovi dana očekivamo
i mi povirenstvo (Komissiu) pod predsedničtvom g. Sti-
pana Harlikovics, koje od sela do sela ide, i po naputku,
tako obveznice (Obligacie) priglada, kako i svake učest-
nike (oni koji se poso tiče) pozivlje, da svoje tegobe prid-
stave, jer ako sada promaše svoja prava na vidik izneti,
više neće moći onda tražiti; i stoga je želiti, da se o po-
slovanju komisie čim obširnie izjastjenje dade. — Ka-
kose čuje, već se je pokazalo slučaja, gdiće ono vlada
imati valjda popunjavati, samo ako dotekne onaj suvišak
(zaostatak) koji je pri povratjanju sirotinjah sastavit.
Želiti je, da se suze sirotah otare!

Bač. 12-og Svibnja. Nedavna sahranismo ovdie obće
ljubljenog gradjanina Franju Resch, koji je nevin pao
žrtva ljudske i to da rekne zvaniečničke strasti (požudi)
što se ovako dogodilo: Na petrovoće biti 3 godine, kadse
kod nas slava crkve odderžaje; bioje žandarm (oružan
redar) Vincsek gost jednog našeg gradjana Ivana Fischer.
Med časam posvadjase gorepomenuti Vincsek sa drugim
sugostom, i iztergne svoju sablju pa udari na kućna gos-
podara koji je tišio; iza toga gost s kojim se Vincsek
zavadio pobiže, ali na misto da je na sokak otišao, sklo-
niose u dvoru; razjarit Vincsek poterča na sokak i Fra-
nju Rescha koji ništa od zavada nije znao — već u taj
čas goste svoje izpratio, pošto mu je prije prozore polupo,
napane; i na glavi sabljom tako rani, da ga je ta rana
sve dovle morila, i u najснаžnim viku u grob odnila, os-
taviv 7 neodrastle ditce koju je jedino svojim rukama
odhranjivo. Nevina obitelj njegovu pati, a Vincseku valjda
nefali ništ, premdaje za onda prijavit i iz Bača kre-
nut bio.

Ovi slučaj nas ubavistjuje o tome, da ima pravo
Mošonska župania koja je dala moljbenicu: da bise do-
mobrancem zabranilo nositi oružje izvan službe.

Ovih danahje umro naglom smertju ovdašnji va-
roški lugar (šumar) koji je pria cieli dan pio, a kad
sutra dan su ga našli u krevetu mervta, jer je sam sam-
cat bio u šumi.

Drumo vi su nam strahoviti, Mosztonga nam jed-
nako velika i raste, jer je sa svim zatvoren izlaz.

Bačvanin.

NOVOSTI.

— **Naslidnik krune nadvojvoda Rudolf** prije
nikoliko dana obolijo je od aspe. Po izjavi dvorskog lič-
nika bolest nije opasna.

— **Grof Victor Orsić** kako piše Srbski Narod,
osudjen je na tri godine tamnice sa postom i gubitkom
grofovskog naslova (imena), što je činio nasilja ljudma,
kao na primer jednoga iz puške ranio, drugoga na mrtvila
bio, zatvorio i tako dalje.

— **Strašna nesrića** na gvozdenom putu dogodila
se je u Domelgingenu na luxemburškoj pruzi. Osobni

vlak (kočie na kojima nosu čeljad) naterčaoje na teretni
vlak te gaje sa svim utro, u času pogibeli čuo se je glas-
neka se spasi tko može, od 30 čeljadi — ostaloje 13 na
mistu mrtvi, a ostali stranom teško, stranom polako su
ranjeni.

— **U Segedinu** medju robovi ima zatvorena tri mo-
guća čovika iz Halaša, od ovije prije bio, jedan kočiaš,
drugi konjušar, a treći odažia (subaša) obogatili su sli-
dećim načinom: O buni 1849 dva domobrankska častni-
nika (oficira) biguća u Tursku u Subatičkoj mirgeškoj
šumi ubiju i 15 hiljada fr. u dukati i banka od nji uzmu.
Tila jim naputu ostave, di su dvi nedilje ležala, dok ji
dva stara čobana nezakopaju u jednu raku, i oko rake 4
drveta usade. Drva su za 22 godine velikim narasla —
puk ji mrtačkim dervima nazivlje.

VILAJET.

Beč. Pogadja se sa Pragom kako su novinari gatali
— nije bilo izgleda za nagodbu. Ipak grof Potockija
sva sridstva upotribljava, da se narodnosti spravnaju —
vrime je neka i nimci uvide: da Bog nije samo njevu
fajtu za gospodovanje stvorio, al i narodnostim triba pri-
poznati: da ako gospodara valja birat, onda je ipak nimac
najkrotji, najnovije visti govore da je česki dogovor bez
uspjeha osto, i ministarstvo odredilo krajniške sabore
razpustiti i nove odbore narediti, česki ostaje.

Rusia tako želi Poljake ublažiti, da kako je petro-
gradska medjunarodna Banka (novčani zavod) odlju-
čila: da je gotova uz umiren interes svakom novaca na
nepokretnost zajmiti, neizključivši ni Poljake u Lytvanii
još posidnike, ruski novinari bez srama napadaju Banku,
i upraviteljstvu prigovaraju: što taku Banku zaštititi,
koja carevine zlotvore Poljake, nastoji, iz ruku derača
izbaviti, koji bi ji ogulili, i iz Lytvanie iztribili.

Italia oni ustaše kojise na više krajeva Talianske
pokazili — narinuli su granicu Rimsku al tamo suji fran-
cuski i papalski vojnici s oružom dočekali, i junački
odbili.

Englezi. Od bacili su pridog koji je i žene poli-
tičnim pravom nadariti smirao. Nije dosta što glasovanje
razdvaja bratju i najbolje priatelje, još to neka nas ne-
mine, da se razdor politički i u ženitbu uvede. Drugčie
englezi strašnoše ljute na grke, vele da su njeve ustavne
sveze otrule, ove zaminiti triba samovoljnima jednog rav-
nateljstva, ako bi se još pošteni ljudi medju grecih našli,
kojima bi tribalo umišat zaštiteći vlasti zastupnike. Do-
čim iz.

Grčke pišu da su pustajije većinom uništjeni, a
ostali u Italiju, Tursku i Romaniu biže.

Španjulska. Svaki će uviditi da nije lako kralje-
vati, kako ono niki ljudi misle, ta španjuleci već dvi godi-
ne nikako do kralja dospiti nemogu. U jednom dogovoru
zastupničkim. Prim je obširnije razložio položaj kandi-
data i tim svršio: — da će biti umorani odličnost (dakle
ne pristolje) kraljevsku Seranu regentu ustupiti. Niko ji
pak tvrde: da se ni stari Espartero nebi nećkao krunu
primiti, da ga stom sabor ponudi, ovi danaje orleanski
vojvoda Montpensier sa stariim sinom kod Regenta dogo-
vor imo; teško da nebi želio ovom krunu španjulsku pri-
baviti.

Rim. U svetom saboru vičaju o papinoj nepogrišljivi-
vosti, naravno odnosno na crkvena, vire i čudorednosti

Ovom broju je nadostavljen jedan nadometak.

Nadometak 11-om Broju Bunjevački i šokački Novina.

pitanja, kada s crkvom, ili sobstveno odljuču je. Niki novinari pišu da francuska vlada nebi hotila dozvoljiti, da se slučajno ovaka odluka u njenoj državi izjavi, štoje teško virovati, — premda nemože biti da se vlast crkvena u veruge metje, kada bunžie slobodno po zakoni gaze.

Francuzka. Ministarstvo je po vojvodi Gramontu, bivsem bečkim poslaniku i po zastupnici Mege i Plichon popunjeno. Naši čitaoci znadu: da je u Francuzkoj taka većina pridstavljenu ustavnu osnovu odobrila, prid kojom mora svaki prigovor zanimiti. Državni starešine i naroda zastupnici su — uspjev ovog glasovanja 21. Svibnja Caru podnieli. Kojom prigodom je predstavnik zastupstva izrazio: da je francuska tim činom slobodu pod zaštitu carska porikla, i državni tilah položila. — Na što car u svojim odgovoru pripoznanjem izjavlja: da je narod već sad četvrti put svoje u cara pouzdanje na dan izneo. Zlotvori su na toliko dotirali: da je narod među bunom, i carstvom birati morao; odbor je na korist reda i slobode izpao. Zato će carstvo u temelju učvrstjeno — svoju silu u umirenosti pokazivati, i zakone ne pristrano oživotvarati. — Upraviteljstvo od nastupljena pravca slobode ni malko neće se odstraniti. Ipak kripkoće nastojati: narodnoj volji čast i poštenje nabavljat: Ne manje vridnim svake stranke muževom pripada dužnost, ustav braniti. A poklem obće glasovanje i zakonodavna tija novom silom nadahnjiva — zatoćemo bez strah u našu budućnost gledati.

Turska. Slavianski listovi sažalenjem dokazuju razuzdanost Turska gospodstva u Bosnii, koje tako nemilo obhadja s krštjani: da su ovi umorani izseljavat. Čudimo se kako magjarski i nimački novinari, ni riči ne pišu, o ovom žalostnom položaju, ako nefalimo, naša najveća rana je na istoku tu valja ličiti, da kakogod sve tilo krune Sv. Stipana neokuži.

Portugallia. Izveden je vojnički ustanak; ovom kažu da neće druga posledica nastati: već samo će se ministarstvo drugim izminiti; dočim niki tvrde: da je ovo nakana Portugalliu sa Španjolskom ujediniti, samo nekaji nesnadje srića Španjulacah i Talianacah: da slobodu do brade oružanu dobiu.

Trgovina i obrtnost.

* Subotica (u petak) 20. Svibnja. Od nekoliko dana imamo veliku vrućinu tako: da je 28. stupanja vrućina dostigla, i bojati se ako naskoro kiše ne bude da će usevini mlogo škoditi; istina symptemi — znaci — hrdjavi od ove suše i odnosno vrućine još se ne pokazuju, na protiv u niku ruku ovo je dobro došlo — ali ljudi ko ljudi na ono zlo sljute.

Svitska tržišta — pijace — u pogledu cine rani stoju — na našim trgu ograničila se prodaja na svakidašnju potribu — i pored svega toga prodja je bila prilična, žito 4 f., napolica 3 f. 60—70 k. nov., raž 3 f. 20 k. nov., ječam 2 f. 50 k. nov., zob 1 f. 95 k. — 2 f., kukuruz 2 f. 50—60 k. nov. a. vr. požunac.

U Pešti rana. Cina u izkazu doljnim, prodano je do 120,000 pož. cina s 15—20 nov. izprvaje pala — posli s 5 nov. se podigla, takoje prošla i raž. Prodanoje 25,000 pož. kukuruz pao, sa 10 nov. posli 5 nov. ovečalamu se cina.

Brašno izvos mlitav cina mu je biližena — onog pod znakom — 0—13 f. 20 nov. — 1—12 f. 70 nov. — 2—

12 f. 20 novč. — 3—11 f. 70 novč. — 4—11 f. 20 novč. — 5—10 f. — 6—7 f. 90 nov. fine mekinje 3 f. 20 nov. krupne 2 f. 90 nov. svagdi maža bečka sa žakom ujedno.

Gorušica. Traže je tudjini. Pogodba je sklopljena za misec Kolovoz i Rujan 13⁵/₈—13⁷/₈ fr. za veliki mirov po 4 vike težine 150 funti.

Rogata marva. Svib. 19. Peštanski trg. prodanoje 1203 komadi. Volova 525 — par po 132—400 fr. — 209 krava par 115—228 fr. — 157 muzara par 64—189 fr. — 312 komadi ovacah par 12 fr. 50 nov.

Govedjina. 21. Svibnj. maža 26 f. 50 nov. — 29 f. **Svinji** prodanoje 7,500 komadi maža po 27—31 f. slanina 38 f. — Svinska mast 40 f. — Loj 30¹/₂—31¹/₂ f.

Kože se slabo kupuju, skladišta za sajam (vašar) medardski gotovo napunjena. — Za teške magjarske marveće kože litnjeg sušenja 74—76 fr. nimačke i bavorske take kože 75—80 fr. — bečke kravecie litnjeg sušenja 73—75 fr. — bičie i bivalske 59—62 f. za mažu. magjarski govedjii i ovčii koža malo je.

Vuna. Podtiska jedno i dvostržna — litnja i zimaska — prodavanaje po 56—58 fr. 350 maži, a ona iz pisikoviti krajeva po 44—45 fr. do 50 maži — to su naši kupuli. Sa tudjincem sklopljena je pogodba — na Esterhazinu — gospodarstva — okoliša Pape 600 maži po 100 fr. Keglina ugovorena je na 500 maži za 123, 112; 108 i 100 u Brunu — a ona iz Fota grofa Stipana Karolje s ovdašnjim kupcem na 80 maži po 112 fr.

Pešt. 23. Svib. Živahnaje rane prodaja. 10—15 nov. ovečala. Kokuruz više 5 nov.

Beč. 23. Svib. 3097 volova prodanisu — na mažu 29—31 fr.

Iz Beča javljaju daje promet za vunu prijazan, i cina učvrstjena.

GAZDALUK.

Najjeftinii nadničari.

Tko misli velik, t. j. takvi gospodar postati komu više stohiljada nadničara od prolitja do jeseni brez platje i hrane rade, taj nek si nekoliko košnica pčela prebavi. To su ti priane najjeftinii nadničari!

Pčele nam sakupljaju med i vosak. Med suvišni kao i vosak za skupe novce se prodaje. A nami se svačeg valja prihvatjati, iz čeg krajcaricu zadobiti možemo.

Ako tkog upitam: zašto nederži pčele? Jedan mi odgovori: Nerazumim jih nadgledati. Drugi: Neimam sriće s pčelamih. Treći: Uvik tražim, gledam i razmatram, gde bi mogao kakvog roja opaziti; jer sam čuo, da je srića o nadjenom roju.

Protresimo, na koliko su pravi odgovori.

Koji kaže, nerazumi jih nadgledati, pravo ima u toliko, da ako nemisli nadgledanje naučiti, bolje mu je, ako jih i nederži. Al imali štogod na svitu, što čovik, razborito i pametno stvarenje božje nebi mogao naučiti, samo ako hoće?

Koji kaže, neima sriće — pčelamih: taj se je kasno rodio. Tomu je vrime prošasti stolitja bilo roditi se, a ne sad gdi se već na kojekakve sriće i vračarie ništa ne dade. Sad je ono vrime, gdi se otajstva naravi čovičanskim umom kušaju, i svačemu se naravni uzrok traži i najde na koliko to ne pripadu granicam tajnih božji. Neima sriće, jer jih nezna nadgledati i upravljati. Pervi

mu je indi posao temeljito naučiti nadgledanje, pak će biti srićan ako je godina po nji plodna.

A koji čeka, dok tudjeg roja nadje, taj može čekat možda do vika, još ga neće najti.

Što nam indi činiti valja, da steknemo pčele?

Triba kupiti par košnica. — A to ti je sa svim svejedno: izplatio ti nje s novcih, hranom, vunom, s nadnicom svojom, il ma sčim, u tom srića nestoji; nego stoji u tomu: kakve košnice, i kad da kupuješ.

Ako u jesen kupuješ: nek ti važe svaka košnica barem 20 funti, u proletje barem 10. do 12. Te izaberi, ako ti se za svoje novce izabrat dade, onakve, koje su pune puka. U jesen se kupuje na funtu, a u proletje, kako se pogodiš.

Al prie, neg što bi odlučio pčele zapatiti, promatraj svoje stanje: imaš li je gde derzati? Svakobo živo stvarenje božje potribuje hranu. — Koja su mista najugodnija za pčele? Šumni krajevi, gde pored, il izmed Šumah ima niskih livadah, i oraćih poljanah. A gde toga neima, moraš jim sam pripraviti hranu.

Da pak znadeš, kakvu hranu potribuju pčele, i svaka verst čemu sluti, evo ću ti u kratko s pisati.

Pčela nosi na stražnjima nogama prašak svakoja-kih bojah: sad vidiš bio, sad žut, sad crvenkast, sad pako smedji; potribuje ga pako, kao i vodu za odhranjivanje mladeži. U grudu nosi sok. kojeg iz cvita izsisu, i od tog postaje med i vosak.

Manjka jim ma koja struka, nemogu ti pčele napravovati; jer ako jim fali prašak, neće se pčela sporiti, — ako jim fali sok, neće ti vosak i med donasati. A na medenu rosu, nemožemo se sigurno pouzdati.

Prašak daju najranie, lišnjak, drinak, rakite, bristovi, verbe, topole, jagnjedi, a posle gorušica mak, bundeve, krastavci, dinje i ljubenice, a najkasnie helda. Sok pako najprie turgulje, šljive, jabuke i kruške; a posle, jela, lipa, suncokret, diteljina, bosiljak, pred jesen starčac u Šternjaku, neizbrojeni još cvitići po livadama i medena rosa.

Ako dakle misliš od pčela radost i korist imati, starat se moraš, da izvan obične litine, kukuruza i livadah, blizu pčelnjaka i spomenuta bilja trave sadiš i siješ. A što se starčaca (čistac) tiče: zabrani čobanu, da ti barem dva tri jutra ostavi pčelama, i s ovcih nepopase.

Vode moraš pred pčelnjakom u valovčiću uvijek derzati, al da ti se pčele nepodave, metni terske u vodu.

M. J.

Cina rane.

Maža ili centa razumi se požunac po težini na funte

Staje?	Kako?	Di?	Teškoć		Di?	Vridi	
			cta/fnt.	fnt/kr.		cta/fnt.	fnt/kr.
Žito	24. Svibnja u Bačko	u Pešti	83	4	80	24. Svi. u Baji	—
Napolica	Banatsko	"	—	—	—	"	—
Raž	maodkud	"	80	3	30	"	—
Jecam	"	"	70	2	80	"	—
Zob	"	"	44	2	50	"	—
Kukuruz	"	"	90	3	37	"	—
Gra	"	"	—	—	—	"	—
Proja	"	"	—	—	—	"	—
Gorušica	"	"	—	—	—	"	—

Naša Čitaonica.

I. Stare Knjige, a po njima i Csevapovich u svojoj Knjigi na listu 253—4 opisuju, kako dasu naši bunjevci i šokci, za vrijeme uprave Bele IV. Lavoslava (Leopolda) I. Dragutina (Karla VI. iz onih zemaljah doselili). Kojesu i dan danas pod vladom Turskom, donavši sa sobom i svoja imena od oni mistah, gdisu pria stanovali; naprimjer: Bunjevci od rike Bune kojase kod Mostara glavnog grada (varoš) Hercegovine u Neretvu saliva: a i šokci iz zemlje izmed potokah Iskor i Marice blizu stare Sardike ili sadašnje Varoši Sofia; koji od planine Succ (sok) kojaje bila medja izmed podilitim istokom i zapadom; jesu šokci nazvani.

Ali! došli pa ma odkale, dasu ipak po narodnosti jedna grana svi tose tajati neda l 206.

Pria, u obće, a kod nas i danasse pišu illyri, naši bunjevci, dalmatinci, i raci, takosuse i drugi ove grane narodi pisali, tek sad u najnovie vrime oni, kojisu priko Dunava i Drave pišuse Horvati, a oni kojisu iztočnog zakona, zovuse sada serbli. (l. 246.) buduć daje jezik onaj, kojije bio stari illyrski. (l. 259.) Samo tolikosuse razstali jedan od drugop, da, počimsu jedni od njih osobito u najnovie vrime, po duhu vrimena probudjeni, svoj narodni jezik na polju književnom (literalnom) razviavali, na misto tudji ričih svoje namistili; dotlesu drugi med stranim narodom pomišani, mnoge tudje riči prisvoili, a svoje stare riči zanemarili, tako da su jim sad mnoge riči nepoznate ili videimse nove, premdasu stare; stogaje, šta naši zaostavši bunjevci i šokci sadanje izobraženim književnim jezikom pisane knjige, slabo razume. Nerazume riči: kazalište, jerbot kod nas glasi theater, značaj, kod nas karakter, odezda kod nas haljina, boja kod nas farba, što no nisu sve nove nego kod nas zastarite riči, kakoje to u Ričnik Belostenvza čitati.

Takosmo i sa pravopisom (način pisanja) mi i dan danas pišemo: lip, a književnim jezikom pišu lep ili liep, što ono mi i opet izgovaramo lip; mi pišemo: shaka, schaka ili ssaka, a književno pišu šaka; mi pišemo xena, a književno žena, mi pišemo csast, a književno čast, mi pišemo chud, a književno čud.

O nadbiskupii Kalačkoj piše Katona (l. 72.) da se illyrski jezik po velikoj časti ove nadbiskupie potribuje. Istinaje, da je od godine 1800 kadje Katona ovo piso, mnogo prominilo, u samoj Kalači i u okolišu njezinom tako, kako i u ciloj nadbiskupii! ilisuse illyri pomagjarili, ili odselili priko Dunava; ali i opet jih ima značnim brojem. Batya, Dushnok, Szantova, Béreg, Monostorszegh, Szóna, Bács, Vajsza, Bogyan, Plavna, skora sa svim; — Szent-István, Baja, Vaskuth, Bikity, Csávoly, Gara, Zombor, Csonoplya, Nemes-Militics, Novisad, Titel, Josephsdorf, Felső Szent-Iván, Almás, Katymár, Subotica, Bajmok, Csantavér znatnim, osim ovih, ima jih još znatnim brojem: u Novomszelu, Bukinu, Futoku, Mateo- viću, a zbog subotički salašah dobroje ako obližnji župnici (plebános) znadu illyrski.

Dali bise dakle naši bunjevci i šokci u obziru književnom, sa drugima u surazumnost doveli, neće biti zgorjeg, iz horvatski knjigah, i novinah važne i naučne članke komade u Bunjevačkim šokačkima novinama pripisati. Potribe togaje uvidilo već bivše privrimemo Upravitelstvo u Temišvaru, te godine 1858-dne 19-og Prosinca pod Br. 17349/3635 daloje poziv na naše nadbiskupsko Upravitelstvo, dabi ovo proglasilo i pozvalo budi sveštenike (po-

pove) ili učitelje nadbiskupie svoje, dabise tkogod latio i sastavio u pomoć Ričnik (knjiga riči zadržea) po kojimbi mogli novie knjige razumiti: Pozivu ovom odgovorio je jedan župnik nadbiskupie Kalačke, i sastavio jedan pomoćni Ričnik pod naslovom. „Illyr Magyar és Német segéd szótár“ néptanítók számára különös tekintettel a kalocsai érseki megyében divó tájszavakra megbizás folytán összeállította egy kalocsai főgyházmegyei plebános. Ára 20 kr. o. é., az egész jövedelem a Kalocsa főgyházmegyei tanító nyugdíj-alap szaporítására fordítatik. Tiskanje u Kalači 1867. i možese u tiskarni Malatin i Holmayer u Kalači uvik dobiti. U toj namiri dakle vrime nom pripisa. Štiocem (čitateljem) lista bunjevačko šokačkog Hercegovinu, didovinu naših Bunjevaca, i to po pravopisu horvatskom.

Bačvanin.

Katymár, 30. travnja. Zato su novine, da uču ovaj prosti puk; Zato se skupimo u čitaonici, da jedan od drugog dobrog nauka čuje oli primi. Ja mislim daće kmeni pripoš. Urednik dopustiti mista, da moju nevolju, nedopadanje sverhu jedne stvari izjavim, i gradjanine na jednu stvar posvitujem.

Svi znadu, koji novine čitaju; da su židovi od ovog mađarskog sabora emancipani t. j. s nami slični učinjeni u svemu, tako da oni sad s drugim vircim jednu istu vlast uživaju u ovoj kraljevini, i od njih knez, zastupnik, fiškal, oli makar koji drugi službenik — što pria nije moglo biti — može biti. Al kmeni se čini da ovaj židovski narod to baš nezafaljiva ovim velikoduševnim narodu. Kao što su dosad puk gulili, i gdi su mogli varati, baš od ovog doba nisu se zdravo poboljšali. Ima i kod njih poštenje, al je vrlo bila vrana. Oni se najvećma s trgovinom bavu, — i u jednoj strani kraljevina, s njim napriduje, jel oni kupuju i kupu, perje, tranje, i kosti, i ostale druge stvari, koje mi drugčije nebi čuvali; al se ožalosti srdce jednog pravog domorodca, kad s druge strane pomatra, kako u nebo vapijuću varku čine, kod prodavanja s znojom svojeg tila stečene rane. Siroma čovik, da može ove u današnjim vrimenu uz množane poreze i svakojake troške izplatiti, prisilovanje s božjom pomoćom suvišnu ranu na prodavanje u najbližu varoš odneti. Al židovi trgovci, kad opazu, da je više rane unešeno, jel da je siroma čovik u nuždi n. p. kad se s executiom prite, — sastanu se na srid piace, i onda sami dogovoru se, i odredu cinu rane. Siroma poljodilac, ako želi novaca steći, i neželi natrag ranu odneti, prisilovanje u ruke ovih brezduševnih pasti. Pa to još nije dosta. Kod kuće njegove tamo se samo počima muka za čovika. Toliko stane zanovetat. da nije dobro izmirito, da nije dosta čisto i teško, da, jel si prisiljen 30—40 kr. na svakim mirovu spustati, oli s tavana visokog sam natrag opet snositi, kad si jedva uzneti mogo. I poklem je onda već i kasno vrime opet na prodavanje nosit, ne ostane ti drugo, jel knjemu za manje ostaviti, jel kući odnet, i ako čovik onda k njemu nepoštenost, oli svoju srdžbu očituje, onda još on se priti „da će izbaciti iz avlije.“ Ja sam siguran, da ovi zastupnici ono uvižbanje imadu, što su mnogi poljodilci svojom štetom stekli, znam baš da neb se knjimi tako poklonjali, i nebi tako lako izrekli njevu slobodu (emancipacija), — jel oni to s otim zafale, da većma deru puk samo gdi mogu, — i najvećma sirote krstjane poljodilce, koje gledaju kao njeve službenice. „Podaj totu konak, paće te izvijat iz kuće.“

Pa šta još? Po mojim uvižbanju još i onu istinu izreći smim: da ima židovah, pa zadosta, koji su na 100 forinti 50 for. interesa iskali, i to samo na pol godine.

Imal vaki narod dušu, nijeli nepriatelj ove kraljevine i naroda, kojeg za kravu drži, i dobroga izmuzt može.

Prama vakim puku bio je ovaj mađarski narod, veleduševan, koji još i sad sanja samo o dobitku, — i krštjane privarit, po svojoj viri, ni grih nevidi, njemu je samo židov iskrnji, a drugi narod ne.

A onim zastupnikom na saboru u Pešti riko bi: da manje divane, i da više čine, i najvećma njim na srdce vežem, da prama ovoj obćenitoj bolesti likariu tražit trudu se, uvik sotim falu se, da oni boljak ovog puka tražu i prid očima imadu — nek utim pokažu svoju slobodu, onda će puk sebe podvezanog ositjavat prama njim, — jel ova bolest ovdi izličit nit se mož nit hoće se, već triba da likaria iz višljeg dolazi. Jel makar čovik obtužio nji kod obćene kuće, od već smalom sricom idje to. Zato ni jedan zastupnik posli sveršenja sabora kad je kod kuće račun dao, nise sotim falio da je židovski narod oslobodio, jel znam da nebi falu dobio, i teško bi ufanje za budućnost imo, zato moji dragi bunjevci u budućnost, kad stanemo izbirat zastupnike opet, to želimo od njih da oni gori u saboru učine toliko, da ovaj židovski puk u trgovini tako nevara narod. *)

Donát.

Sol. Sol mi za najveći blagosov božji smatrati moramo. Solimo meso, jerbo slast da njemu. Sol ne samo slast, već i dobar začim nosi, al još i od ovog je veće znamenosti, posolimo meso, da se nepokvari i neusmrđi; al to činimo i s drugim stvarim, koje pridržati hoćemo n. p. s kupusom i ribom. Takvu moć ima sol obzirom i na tilo čovičansko. Čovičansko tilo čvrstje učini sol, sačuva od mnogih bolestih, i tako život njegov dugovičniji učini. U Afriki nalaze se države, gdi stanovnici malo soli imadu, tamo su zato ljudi kraćeg života, neg u onih mistih gdi se solom uredno služe.

Takvu sačuvajuću moć ima sol uvižbali su i na životinjama, navlastito na ovcama. Učinili su uvižbanje i posledica je bila: da od ovacah, koje nisu se solom služile polovica je nestala za godinu, a za 2 godine ni jedna nije ostala u životu, a gdi u suprot od soljeni ovacah jedva je koja stamanila se.

U našoj kraljevini u jesen mnoge bolesti gospoduju u mnogih mistih, i ove bolesti s najvećom stranom vrime menu zapišujemo: ipak u drugoj strani najvećma blagovanju mnogih voćah. U onim selim kraljevine, gdi voće rodi ljudi najvećma sovim služeći više puta u bolest padaju, jel osolita jila ridje blagaju.

Drugčije u ciloj naravi nalazi se soli, jel ni samo u zemlji, gdi kao kamenitu sol kopaju, već ima i solni izvorah, kao u našoj kraljevini „Sóvár,“ gdi po kuvanju i sušenju pravi se. Morska voda u najvećoj strani sol zadržaje. U maloj miri u bunarim i rikam nalazi se soli; takodjer u svakoj strani stabla, u korenu, u deblji, u cvitju, lišću, i u voću, al samo u takoj maloj miri, da to k nami

*) Sa načelima glede oslobodjenja židovah, u ovom Listu izjavljeni nemožemo se slagat. Sloboda je ko zrak — ko vođa — ko nauka, svakom pojedinom, i narodu mora stajat otvorena, da toliko od nje osvoji, koliko je upotrebio svoji duševni ili tvarni sila — u došastjim broju povratice se na pridmet ovog Lista.

uzdržati zdravlje nije zadosta, i zbog tog naša jila solit moramo. Sol i otrova može biti; ako tkogod u velikoj miri jide, i smrt zadobit može ili nepristanu bolježljivost. Ko na priliku kod nikoji divojakah, koje silom žele bile postati.

Znamenito je od soli, da trižmeno upotribljajuć tilo i u tilu nalazeći sok od pokvaranja sačuva; ako pak priko mire služimo se njom scorbutno stanje u nami stvara.

V. N.

Mostonga voda okolo Bača veoma je izlila, mnogo štete počinila, a još se sve jednako priti. — Nadošlice bačke prošle godine posidujući Mostongu u arendu, jesu ju sijali. Bačkom nabožnom ljudstvu smiono tverdili, da u Mostongi vode više nikad neće biti. Bezbožno i merzko vriedjah Švemogućeg Boga govoreći: „Sad drugi Bog boguje. — Nije ni na Božju uvik“ Dočim je mostonga sad dužinom i širinom zalila a i još zaliva, bezbožnjak još obezčastjuje Stvoritelja govoreći: „da ga je sad jedan put Bog privario.“ Ovi bezbožni: bruderi, tako su se razčupali u svojoj merzkoj bezbožnosti, da se nedadu ni ridkim češljem počesljati i ugladiti.

U Csanád-Palota u bezvirskoj školi dogodilo se. Jedan pobrain, koj je bio član školskog vića; otišao u školu zvanično ju posjetiti (prigledati); Te baš na pridavarje vironauka nadošo. S početka je slušo začudjenjem to, što nije razumio; Al napkon dosadimu se na toj zabavi ode k peći, očistio lulu, napuniju duvanom, zapali te udari zvanično pušiti. Čast i poštenje ministaru kada ga ovaki ljudi zastupaju.

Čudan zakon. Deržavnom saboru će naskoro preporučiti bogoštovja ministar, da zaku stvore glede građanske ženitbe poleg kojeg kod občinske kuće prid knezom imao bi svaki se vinčati. Vele: tako ćemo biti jednaki. Već samo još to očekivamo, kad čehu radi jednakosti zapoviditi, da se makar u kakoj viri rodjena ditca obrižu.

S. V. Po „Népujság.“

Proliće.

Proliće je nalik božanstveni
Kog divota zanosu mi dušu;
Jer o njemu i najmanja travka
Pokazuje, jakost stvarajuću.
Narav *) je sad Crkva otvorena,
Svaka gora krasni oltar-cvitni;
Kud večerom svaki dan žertvovat
Hodočasti, Sunce kralj — svitlosti.

Na večernju što nas milo zove,
Slavulj je glas srebernog zvončića;
Zaminjiva pisme i orgule,
Glas veseli pticah pivačica.
Sveserdni je uzdah vitrić tihi;
Svete slike silno krasno cviće;
Sveta voda čista je rosica,
Što se s neba jutrom na nji sliće.

*) Polje sa svojim travam cvitjom i drvima.

A tamjan je: miris cvitnog — možtva,
— Od kojeg su sva oduševljena.
Zastava je krasnobojna duga,
Na nebeskom svodu savijena.
Žar sunčani jeste promatranje,
Kog pobožni duh u sebi ima;
Kad s' u svetoj tihoci crkvenoj,
Sa svetima zabavlja mislima.

Pripovidnik mudri; grmljavina,
Što s' u crnom plastu približuje,
Te govoreć s' svetom srditostjom:
Mloge duše od sna razbudjuje.
Kao u tihoj i blagoj noćici,
Ukaže se misec blidoliki;
Kano da se gospod' prikaziva
U pričistoj hostije priliki.

Neizmirno što se pak razliva,
Kano sveta krvca Spasitelja;
To su vode, te nas — žuboreći, —
Uče slavit milog Stvoritelja.
Slavna pak i čudnovata sloga
Što tak! lipo u naravi vlada;
Da s' nezgodi ništa brez uzroka,
Nit' da što god pofali ikada:

... To j' nazočnost Boga velikoga!
Koj' hiljadu svitovah nadgleda:
— Sve je puno bistva Njegovoga!! — — —
Premda nam se oku vidit neda.

Krunoslav.

Divojka na Studencu (bunaru).

Kad sam sinoć ovde bila,
I vodice zahitila.
Dodje momče crna oka
Na konjicu laka skoka,
Pozdravi me, zborit ovde:
„Dajde sele malo vode!“ —
Ove riči — slatke strile —
Minu še mi grudi bile, —
Skoči mlada njemu stigo, —
Digo krčag (koršov), — ruku digo,
Ruka drhtah — krčag dole —
Ode na dvi na tri pole. —
Još od njega leže cripi,
Ali di je onaj lipi? —
Kad bi sada opet došo —
Ma i ovaj drugi prošo.

Iz pisama Branka Radičevića,
saopćila Tera Šarcsevich.

Visina vode Dunavske.

Pešta 23. Svib. 10' 0" razte
nad 0 — „
Požun 23. Svib. 10' 2" razte.
nad 0 — „